

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА ПРЕДМЕТ: **ВАСПИТНИ РАД У ОДЈЕЉЕЊСКОЈ ЗАЈЕДНИЦИ (ВРОЗ)**

РАЗРЕД: **ОСМИ**

СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА: **1**

ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА: **36**

Васпитни рад у одјељењској заједници обухвата директан васпитни рад са ученицима у одјељењској заједници која функционише као ученички колектив који има властиту организацију, уз координацију и руковођење које остварује одјељењски старјешина.

ОПШТИ ЦИЉЕВИ

- Развијање културе живљења у друштвеној средини, основних животних и социјалних вјештина, комуникације, позитивних животних вриједности, самопоуздања, самопоштовања, те поштовања међусобних разлика, уз његовање толеранције, сарадње и заједништва у одјељењу.
- Развијање вјештина које се односе на управљање емоцијама и рјешавање проблема.
- Развијање друштвене одговорности, здравих навика и стилова живота, те развој критичког и креативног мишљења.
- Изградња знања и искустава, усвајање нових информација, вјежбање наученог, подстицање на размишљање и примјену стечених знања у новим ситуацијама.

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ

- Кроз индивидуални приступ и континуирано праћење тока развоја утицати на развој сваког ученика (физички, социјални, емоционални, интелектуални, радни, морални и естетски развој).
- Подстицање друштвене одговорности и развоја радно-акционих компетенција.
- Усмјеравање развоја ученика у складу са поштовањем моралних, друштвених и позитивних животних вриједности.
- Промовисање и усвајање универзалних животних вриједности и очувања здравих темеља заједнице.
- Равноправно укључивање и активно учешће ученика у раду одјељењске заједнице, те указивање на важност демократског одлучивања на нивоу колектива.
- Разумијевање и примјена личних права и одговорности, те извршавање дужности које се односе на живот и рад у колективу.
- Развијање социјалних вјештина у функцији лакшег сналажења у животу.
- Подстицање развоја емпатичности, толеранције и међусобног поштовања.
- Развијање свијести о значају заснивања комуникације на порукама које отварају комуникацију и доприносе споразумјевању.
- Развијање свијести о значају активног слушања за боље разумјевање и ефикасну комуникацију.

- Подстицање ученика да препознају и поштују међусобне разлике.
- Развијање свијести да је потреба за успијевањем, доказивањем, самопотврђивањем и афирмацијом природна тежња сваке личности (али да ова потреба има здраве границе).
- Упознавање ученика са свијетом занимања, предузетништвом и нивоима образовања, те афирмација стручних занимања и заната.
- Развијање свијести о властитим правима и правима других, као и обавезама које прозилазе из њих.
- Промовисање и разумијевање значаја обиљежавања Међународног дана дјечијих права.
- Афирмисање здравог стила живота и моралних вриједности, те развоја здравих животних навика.
- Превенција болести зависности.
- Упознавање ученика са појмом зависност, показатељима зависности, штетним дејством алкохола и других дрога на организам.
- Упознавање ученика са последицама конзумирања опојних средстава и „токсикоманије без дрога“ на физичко и ментално здравље човјека.
- Подстицање ученика на самопроцјену способности, вјештина и компетенција.
- Упознавање ученика са опасностима на друштвеним мрежама и пасивне употребе интернета.
- Важност учествовања ученика на јавним позивима, конкурсима, пројектима, радионицама, дебатама.
- Знати искористити ресурсе на алтернативан начин уз остваривање циљева активности.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Наставне области и теме

Оквирни број часова

Област 1: КУЛТУРА ЖИВЉЕЊА	13
Тема 1: Организација одјељењског колектива	1
Тема 2: Адолесценција и вјештине комуникације	10
Тема 3: Професионално информисање	2
Област 2: ДЈЕЧИЈА ПРАВА И ОДГОВОРНОСТИ	2
Тема 1: Права и обавезе	2
Област 3: ЗДРАВИ СТИЛОВИ ЖИВОТА	17
Тема 1: Животне вриједности	4
Тема 2: Здравствено васпитање	2
Тема 3: Превенција болести зависности	5
Тема 4: Екологија	6
Област 4: ТЕМЕ ПО ИЗБОРУ/СЛОБОДНЕ ТЕМЕ	4
Тема 1: Слободне теме	4

Исходи учења	Садржаји програма/Појмови	Корелација са другим наставним предметима
Област 1: КУЛТУРА ЖИВЉЕЊА (13)		
<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • аргументовано предлаже кандидате за избор руководства одјељењске заједнице; • демократски бира руководство одјељењске заједнице; • идентификује/именује и предложи важно/добро (ново) правило за боље функционисање одјељењског колектива. 	<p>Тема 1: Организација одјељењског колектива (1)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Одјељењско руководство (избор). -Задужења/улоге појединаца и група у одјељењу (клубу, секцији). -Правила у нашем одјељењу. 	<p>Српски језик Историја</p>
<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дефинише појам адолесценција и уочи шта адолесценти имају заједничко (препознају сличности у укусима, интересовањима и хобијима); • препозна позитивне животне вриједности, како их те вриједности могу усмјерити као адолесценте суочене са изборима и изазовима на путу одрастања; • искаже самопоуздање, самопоштовање и поштовање, тако што ће препознати сопствене вјештине и способности; • опише појам асертивност и асертивно понашање (користи своја права, износи своје гледиште, изражава своја осјећања и мишљење, тражи оно што жели, уважава мишљење других, каже НЕ неприхватљивим облицима понашања...); • испољи властите емоције и 	<p>Тема 2: Адолесценција и вјештине комуникације (10)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Тинејџерско доба - пут адолесценције. • Градимо самопоуздање, самопоштовање, поштовање и вјештине комуникације: - „Заузми се за себе“. - Асертивност -асертивно понашање. • Препознавање, прихватање и управљање емоцијама. • Унапређивање односа са вршњацима. • Јачање породичних односа: -„Комуникација у породици“. • Поштовање различитости: „Поштујмо разлике међу људима“. • Емпатија -„Емпатично комуницирање“. • Активно слушање - „Ефективне способности слушања“. • Упућивање и примање 	<p>Српски језик Страни језици</p>

<p>покаже самоконтролу и самопоуздање;</p> <ul style="list-style-type: none"> • покаже разумијевање за поступке других, те уважава и разумије емоције и потребе других; • искаже своје позитивне вјештине комуникације у конкретним ситуацијама; • уочи разлике и односе у пријатељству које јачају личност и које је слабе; • научи да избјегне негативне активности са вршњацима; • препозна и преиспитује своје вјештине комуникације у породици; • разумије значај његовања позитивне породичне климе; • разумије односе између дјете и родитеља; • потпуније разумије, вјежба и развије способност емпатичног комуницирања; • разликује емпатичан од других ставова комуницирања (аутократског, арогантног, свађалачког ...); • унапређује активно слушање у међуљудским односима; • разумије основне вјештине пажње, те отклања препреке за ефективно комуницирање; • препозна и контролише бијес/љутњу и теже облике њиховог испољавања; • анализира себе и своје поступке; • уочи јаке и слабе стране своје личности. 	<p>порука: „Поруке љутње“.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Лични портфолио (То сам ја – шта сам научио, шта сам уградио у своју личност). 	
<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • наведе захтјеве различитих занимања и образовних профила; 	<p>Тема 3: Професионално информисање (2)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ниво образовања. -Формално/неформално/информално образовање. 	<p>Техничко образовање Географија</p>

<ul style="list-style-type: none"> • препозна различита занимања, познаје њихове праве називе и категорије, те им приписују различите послове; • разликује занимање од стручне спреме, и у зависности од тога процијени како се одвија пут школовања; • уочи разлику између средњошколских и факултетских занимања; • зна основне разлике између формалног, неформалног и информалног образовања; • схвати значај и могућности самосталног предузетништва. 	<ul style="list-style-type: none"> • Свијет занимања и предузетништво. 	Историја
---	---	----------

Област 2: ДЈЕЧИЈА ПРАВА И ОДГОВОРНОСТИ (2)

<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ријечима опише права која су њему посебно важна и објасни зашто; • дефинише појам активизам и идентификује акције које може реализовати у непосредном окружењу, са својим друговима; • креира и предложи активности за обиљежавање Међународног дана дјечијих права. 	<p>Тема 1: Права и обавезе (2)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Права и обавезе. -Активизам младих. • Међународни дан дјечијих права – 20.новембар (садржај/активности обиљежавања). 	Српски језик Ликовна култура Музичка култура
---	---	--

Област 3: ЗДРАВИ СТИЛОВИ ЖИВОТА (17)

<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • испољава емпатију са особама које су у „невољи“; • препозна насиље и пријави га надлежним/одговорним особама; • уочи и примјењује основне вјештине и стратегије у прихватљивом/мирном 	<p>Тема 1: Животне вриједности (4)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Стоп насиљу међу дјецом: -„Учини шта можеш“. -Ненасилно рјешавање конфликта, управљање конфликтима: „Стратегија сарадње у рјешавању сукоба“. • Различити погледи на исту 	Српски језик Ликовна култура
--	---	---------------------------------

<p>рјешавању конфликта;</p> <ul style="list-style-type: none"> сагледа једну те исту ситуацију са различитих страна / из различитих углова гледања; идентификује и примјењује здраве односе у групи; схвати важност међусобног повјерења у групи; схвати значај подршке групе у остваривању индивидуалних циљева; разумије значај сарадње и заједништва за постизање успјеха појединца и групе. 	<p>ситуацију: „Кад станем у туђе ципеле“.</p> <ul style="list-style-type: none"> Изградња групног повјерења. 	
<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> наведе како и на које начине треба да чувамо здравље; образложи како спорт доприноси здрављу; схвати значај редовне физичке активности за правилан развој (тјелесни, ментални, ...); објасни како начин исхране утиче на здравље; објасни и примијени правила здраве исхране; учествује у давању приједлога, те креирању садржаја и активности приликом израде плана здраве исхране. 	<p>Тема 2: Здравствено васпитање (2)</p> <ul style="list-style-type: none"> Значај физичке активности и менталног здравља. -„У здравом тијелу здрав дух“. Здрава исхрана. 	<p>Биологија Физичко и здравствено васпитање</p>
<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> дефинише зависност, те уочи и препозна показатеље зависности; наведе штетно дејство алкохола и других дрога на организам; препозна које су сусптанце дроге, те зашто представљају проблем и опасност за појединца и друштво; 	<p>Тема 3: Превенција болести зависности (5)</p> <ul style="list-style-type: none"> Здравствени ризици употребе алкохола и дрога: „Алкохол и друге дроге“. -Опасности и посљедице употребе наркотика, алкохола и других опојних средстава. Зависности савременог 	<p>Биологија Хемија Ликовна култура Физичко и здравствено васпитање</p>

<ul style="list-style-type: none"> • разумије да употреба различитих врста наркотика има трајне посљедице на физичко и ментално здравље; • разумије да је клађење/коцкање болест зависности, као и свака друга зависност, која има негативне посљедице и на појединца и на његову породицу; препозна када забава прелази у зависност; • схвати да се може развити и зависност од компјутерских игрица и друштвених мрежа, те које су опасности од њихове прекомјерне употребе; • разликује активно и пасивно кориштење интернета, те његове предности и мане; • разумије појам морала и моралне дилеме; • схвати значај моралног расуђивање у доношењу правилних избора и одлука у животу; • разговара о значају здравих избора у животу и истакне позитивне поруке о важности здравих избора и стилова живота; • примијени стечена знања у припреми и реализацији Сајма здравља. 	<p>доба (коцкање/клађење, зависност од компјутерских игрица, друштвених мрежа).</p> <p>- Зависност од употребе интернета (пасивно кориштење дигитилане технологије).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Моралне дилеме. • Правимо здраве изборе. <ul style="list-style-type: none"> -Постављамо циљеве здравог живота: „Организација Сајма здравља" (обиљежавање значајних датума у циљу превенције здравља). 	
<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • предложи и осмисли, уз помоћ одјелењске заједнице, еколошку активност/пројекат који ће допринијети очувању животне средине у непосредном окружењу; • направи заједнички план активности; • активно учествује у 	<p>Тема 4: Екологија (6)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Реализација конкретног пројекта из екологије: <ul style="list-style-type: none"> - избор проблема који ће се рјешавати, - договор о начину реализације, - план активности, - праћење реализације, - анализа постигнутих резултата (шта смо 	<p>Биологија Географија Ликовна култура Физичко и здравствено васпитање</p>

<p>реализацији планираних активности;</p> <ul style="list-style-type: none"> • прати и биљежи реализацију пројектних активности; • анализира ефекте реализованих активности. 	<p>учинили, на који начин смо допринијели очувању животне средине, шта смо научили).</p>	
<p>Област 4: ТЕМЕ ПО ИЗБОРУ/СЛОБОДНЕ ТЕМЕ (4)</p>		
<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • препозна ситуацију и/или појаву и објасни због чега је она важна; • користи безбједне начине понашања током одређене ситуације/појаве; • прати разне конкурсе, позиве и развије идеју учествовања у пару, групи или као појединац; • искаже своје потенцијале /индивидуалност/ кроз разне сфере формалног, неформалног и информалног образовања. • искаже практична знања и вјештине за наведене активности; (учешће на/у конкурсима, пројектима, дебатама...); • номинује теме које га занимају и демократски партиципира у избору заједничке теме; • повезује школску и локалну заједницу. 	<p>Тема 1: Слободне теме (4)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ситуације и појаве времена у коме живимо (земљотреси, пандемије, поплаве...). • Коришћење ресурса на локалном, републичком и државном нивоу (учествовање ученика на јавним позивима, конкурсима у пројектима, радионицама, дебатама). • Теме које нас занимају (љубав, сексуалност, пубертет, идоли младих, како да..?). • Гост на часу ВРОЗ-а (неко из локалне заједнице, педагог, психолог, родитељ, неко из средње школе, са факултета, неко ко има занимљиво занимање и слично). 	

ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКА УПУТСТВА И ПРЕПОРУКЕ

Програм васпитно-образовног рада у одјељењској заједници обухвата четири наставне области: *Култура живљења, Дјечија права и одговорности, Здраве стилови живота и Теме по избору/Слободне теме*. Предложене *Слободне теме* су само приједлог/оквир, што значи да одјељењски старјешина може у оквиру ове области да бира и реализује друге садржаје за које процијени да су неопходни за реализацију, а у складу са потребама ученика из одјељења. Наставне области и теме су релативно аутономне, јер неке од тема могу се обрађивати у

корелацији са другим наставним садржајима/темама, интегрисати и реализовати.

Редослијед навођења садржаја у оквиру одређених области и тема у наставном програму *Васпитни рад у одјељењској заједници за 8. разред основне школе* није обавезујући редослијед реализације наведених области, тема и садржаја.

Програмски садржаји су понуђени оквирно, јер остварење дефинисаних исхода учења, могуће је и кориштењем садржаја по избору одјељењског старјешине или ученика. То значи да неки понуђени садржаји неће бити реализовани или ће неки садржаји бити замијењени сличним садржајима које одаберу одјељењски старјешина и/или ученици.

Реализација програмских садржаја васпитног рада у одјељењској заједници подразумева првенствено флексибилан приступ. Флексибилан приступ се односи, како на моделе рада, тако и на динамику извођења. Одјељењски старјешина у сарадњи са ученицима осмишљава активности, координира рад међу ученицима, даје им јасна упутства за реализацију одређених садржаја, поштује специфичности узраста ученика, индивидуалних разлика, те специфичности ученичког колектива и средине у којој се налази школа. Значајна улога одјељењског старјешине се огледа и у његовом континуираном праћењу раста и развоја ученика, њихових понашања, откривања узрока неприхватљивих облика понашања, као и идентификовања изазова са којима се ученици сусрећу. Васпитно дјеловање одјељењског старјешине, његова координација, подстицање, храбрење и усмјеравање ученика, значајно доприноси стварању одјељењске заједнице као колектива/заједнице, у којој ће доминирати сарадња, разумијевање и другарство међу ученицима у извршавању њихових заједничких обавеза, али и пуно повјерење на релацији ученик-ученик и ученик-наставник.

Часове ВРОЗ-а (Васпитни рад у одјељењској заједници) треба реализовати уз кориштење модела интерактивне наставе, те радионичког начина рада. Примјеном савремених модела наставног рада на часовима одјељењске заједнице, радионичким приступом у раду, часови ВРОЗ-а биће много занимљивији за ученике, једноставнији за реализацију и ефикаснији у постизању циљева учења, али првенствено у остварењу исхода учења. Омогућити, те оспособити и ученике, да у складу са својим интересовањима и способностима, уз координацију и инструкције одјељењског старјешине, самостално, у пару или тимски, реализују неки конкретан пројекат из екологије.

Сваки одјељењски старјешина је задужен да креира годишњи, те оперативне планове и програме рада за своје одјељење, уважавајући програмски оквир, искуства ученика, специфичности средине, те уз обавезне консултације и учествовање ученика.

Наставни програм ВРОЗ-а реализује се током 36 наставних седмица, по правилу са по једним часом седмично. У посебним ситуацијама када је потребно више времена за реализацију одређених садржаја, те када је планирана реализација изван учионичког простора могуће је кориштење тзв. двочаса/блок часа, што се посебно планира и евидентира.

Предложени оквирни број часова за реализацију садржаја и остварење исхода учења могуће је (а негде ће бити и потребно) кориговати, тј. извршити прерасподјелу фонда сати за поједине наставне области, теме и/или садржаје.

У складу са принципима савременог васпитања и образовања, одјељењски старјешина добија нову улогу, што подразумева да посједује особине демократичности,

флексибилности, отворене комуникације, толеранције и слично. Одјељењски старјешина, у договору са ученицима има потпуну слободу да наставну област и одређену тему реализује као цјелину или да у различитим временским периодима реализује дио садржаја неке наставне области и теме.

За реализацију програма ВРОЗ-а, односно појединих области, тема и садржаја, одјељењским старјешинама ће бити на располагању *Приручник за наставнике- Васпитни рад у одјељењској заједници (примјери добре праксе)*.